

Макаренко І. О., доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: 0000-0001-7326-5374

e-mail: i.o.makarenko.rmv@gmail.com

Биченко Д. О., магістрант, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: 0000-0002-6001-3052

e-mail: diana.bychenko@ukr.net

Макаренко С. М., аспірант кафедри економічної кібернетики, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ORCID ID: 0000-0001-6455-3585

e-mail: s_makarenko@i.ua

Світовий досвід запровадження стратегій сталого розвитку та корпоративної соціально-екологічної відповідальності у контексті посилення національної конкурентоспроможності

Анотація. Стаття присвячена вивченню етичних аспектів роботи бухгалтера. Розглянуто поняття професійної етики. Розкрито склад, структуру та напрями діяльності Міжнародної федерації бухгалтерів. Наведено стандарти освіти, які визначають вимоги до підготовки бухгалтерів та удосконалення їх професійної майстерності. Обґрунтовано роль і значення Кодексу етики професійних бухгалтерів для досягнення найкращих результатів роботи та дотримання суспільних інтересів. Зазначено кваліфікаційні вимоги Міжнародної федерації бухгалтерів до облікових працівників (достовірність, професіоналізм, якість послуг, впевненість) та фундаментальні принципи діяльності професійних бухгалтерів (об'єктивність, чесність, конфіденційність, професійна компетентність та належна ретельність, професійна поведінка) відповідно до Кодексу етики. Визначено роль Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України у впровадженні та розвитку професійної етики українських бухгалтерів. Доведено, що дотримання бухгалтером норм професійної етики є одним з факторів довіри користувачів до фінансової звітності.

Ключові слова: бухгалтерська професія; професійна етика; Міжнародна федерація бухгалтерів; Кодекс етики професійних бухгалтерів.

Makarenko I. O., Doctor of Economics, Associate Professor of Accounting and Taxation Department, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Bychenko D. O., Master-student, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Makarenko S. M., PhD student of Economic Cybernetics Department, Sumy State University, Sumy, Ukraine

Global Experience in Implementing Sustainable Development and CSER Strategies in the Context of National Competitiveness Strengthening

Abstract. Introduction. The world-wide experience of implementing sustainable development and corporate social and environmental responsibility (CSER) strategies convincingly testifies to the intensification of the efforts of the world's countries, in particular developed ones, adopting conceptual framework for responsible business activities and ensuring social progress towards the Sustainable Development Goals (SDG). The low level of distribution in Ukraine is mainly due to the lack of such conceptual foundations.

Purpose. The purpose of the paper is to determine the role of national policies (strategies) on sustainable development and CSER in increasing the competitiveness of the country and analyzing the world experience in their implementation.

Results. The empirical study of the role of CSER, in ensuring the competitiveness of the country, was conducted on the example of the ten most competitive countries from 140 countries under the GCI 4.0 index (USA, Singapore, Germany, Switzerland, Japan, Netherlands, Hong Kong, the United Kingdom, Sweden, Denmark). These countries have long history of

Стаття надійшла до редакції: 16.02.2019

Received: 16 February 2019

Стаття виконана в рамках НДР «Корпоративна соціально-екологічна відповідальність для сталого розвитку: партнерство стейкхолдерів реального, державного та фінансового секторів економіки» (0117U003933)

preparing and implementing diversified policies for sustainable development and the CSER, covering a significant number of social, environmental and economic initiatives aimed at achieving the SDG.

In the context of the European integration vector of the national economy, the EU experience in the implementation of the Europe 2020 strategy and its individual instruments (EU Cohesion Policy, Circular Economy Package, EU Climate and Energy Policy 2030, EU ETS Policy, Directive 2014/95/EU, Manifesto "Enterprise 2020") in close connection with the relevant SDG were observed. The analysis of the CSER system in Ukraine, based on CSER reports of the largest companies, has shown the need for a framework for responsible corporate activities in different sectors of the economy and the adoption of national CSER policy.

Conclusions. *The justification of the feasibility of introducing sustainable development strategies and the CSER lie in the level of companies competitiveness in the real, public and financial sectors of the economy, as well as on the competitiveness of the country in the world commodity and financial markets, global geoeconomic space.*

Keywords: *Sustainable Development Strategies; Corporate Social Responsibility; Competitiveness; Sustainable Development Goals.*

JEL Classification: *Q01, P35.*

Постановка проблеми. Стратегії корпоративної соціально-екологічної відповідальності (далі – КСЕВ) виступають мікроекономічним рівнем реалізації парадигми сталого розвитку, основою для просування «зелених» ініціатив та заходів з досягнення Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР) для компаній різних секторів економіки. Навіть більше, запровадження політики (стратегії) з КСЕВ окремо чи в рамках національної стратегії зі сталого розвитку виступає важливим інструментом підвищення як конкурентоспроможності компаній, так і конкурентоспроможності країни.

Посилення конкурентних позицій країн світу за допомогою національної політики КСЕВ та сталого розвитку виступає наріжним каменем нової концепції розрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності Світового економічного форуму у 2018 р. Для України запровадження рамкових принципів КСЕВ компаній державного, фінансового та реального секторів економіки з огляду на кращий світовий досвід може стати новим вектором у перебудові економічної системи на засадах відповідальності бізнесу перед суспільством, прозорості, соціального партнерства, довіри стейкхолдерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиненими країнами світу напрацьовано значну кількість національних стратегій з КСЕВ та сталого розвитку. Британська стратегія сталого розвитку підкреслює необхідність ефективного захисту навколишнього середовища, підвищення ефективності використання ресурсів та сталого споживання та виробництва, та була описана у праці С. Габриновича [1]. Вольська Г. займалася дослідженням стратегії КСЕВ у Польщі, зазначає про зосередження польських підприємств на досягненні короткострокових цілей ринку без довгострокового стратегічного бачення [2]. У Німеччині існує чіткий План дій щодо КСЕВ [3], і уряд Німеччини акцентує увагу, що участь всіх стейкхолдерів у процесі запровадження КСЕВ гарантує стабільний розвиток країни. Детально дослідженнями у сфері національних політик та стратегій КСЕВ займалися К. Есперсен [4] та М. Мігліорато [5]. Данія за словами К. Есперсена є прикладом для більшості країн у розвитку власної

системи національної бізнес-системи та прикладу для участі уряду у її активному впровадженні. Це відображено в численних ініціативах, урядах, партнерствах, радах та керівних принципах, що проводяться під керівництвом держави. М. Мігліорато визнає, що стратегії повинні бути спрямовані на інтеграцію, де це можливо, економічних, соціальних та екологічних цілей. Стратегія сталого розвитку повинна бути повністю інтегрована в чинні бюджетні процеси, щоб забезпечити фінансові ресурси планів для досягнення своїх цілей. А. Хільдерінг, Т. Ламбой вважають, що концептуальна основа сталого розвитку полягає в застосуванні принципу справедливого та розумного використання та його унормування на основі приватного права [6, 7].

Позитивно оцінюючи внесок закордонних вчених у дослідження ролі світового досвіду запровадження стратегій сталого розвитку та КСЕВ, зазначимо, що такі дослідження проводились поза контекстом досягнення конкурентоспроможності. Відсутність системних досліджень концептуальних основ національної політики з КСЕВ в Україні, поряд з відсутністю цілісного бачення та стратегії відповідального ведення бізнесу створює додаткові перешкоди для посилення її конкурентоспроможності.

Формулювання цілей дослідження. Мета статті полягає в визначенні ролі національних політик (стратегій) зі сталого розвитку та КСЕВ у підвищенні конкурентоспроможності країни та аналізі світового досвіду їх запровадження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Обґрунтування доцільності розробки національних політик з КСЕВ різних країн світу лежить у площині забезпечення конкурентоспроможності як компаній в різних секторах економіки, так і конкурентоспроможності держави на міжнародному рівні. У дослідженні «Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» наведено ряд висновків, які підтверджують цю тезу:

– ігнорування державою теми КСЕВ, неприйняття або неправильне розуміння цього питання може призвести до збільшення фіскального навантаження на підприємства та втрату конкурентоспроможності як окремого підприємства, так і країни в цілому;

– конкурентоспроможність підприємств призводить до конкурентоспроможності сектору та країни;
 – приймаючи Національну політику з КСЕВ, Україна дає поштовх українським компаніям до розвитку КСВ, таким чином підтримуючи конкурентоспроможність українського виробника на глобальних ринках;
 – завдяки реалізації заходів КСЕВ українські компанії зможуть сприяти підвищенню рівня своєї конкурентоспроможності на глобальному, регіональному та внутрішньому ринках;
 – КСЕВ сьогодні може бути рушійною силою соціальних інновацій, що сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості країни на міжнародному рівні;
 – сприяння розвитку КСЕВ сприятиме інтеграції України до європейського економічного і соціального простору і, поступовій інтеграції до ЄС [8].
 Тісний зв'язок конкурентоспроможності та нових компонентів відповідальної поведінки бізнесу

(культури підприємництва, мультистейкхолдерського партнерства, соціальної довіри) покладено в основу нової концепції розрахунку Глобального індексу конкурентоспроможності Світового економічного форуму у 2018 р. (GCI 4.0) [9].

У зв'язку з цим прикладний аспект дослідження ролі КСЕВ, досвіду запровадження національної політики (стратегії, плану) з КСЕВ у забезпеченні конкурентоспроможності країни проведено на основі даних десяти найбільш конкурентоспроможних країн з-поміж 140 країн світу за індексом GCI 4.0. Серед таких країн, значення індексу яких у 2018 р. найближче до 100, варто назвати (у порядку спадання значення індексу): США, Сінгапур, Німеччину, Швейцарію, Нідерланди, САР Гонг Конг, Сполучене Королівство, Швецію та Данію. Огляд досвіду запровадження національних політик з КСЕВ, як взірцевого, проведено у табл. 1.

Таблиця 1. Досвід запровадження національних політик (стратегій) з КСЕВ країн-лідерів Глобального індексу конкурентоспроможності

Країна	Індекс	Національна політика з КСЕВ	Рік	Особливості
США	85.6	National Action Plan on Responsible Business Conduct (RBC). (2016)	2016	Виступає основою, за допомогою якої уряд буде продовжувати координувати та чітко визначати політику, спрямовану на подальше сприяння відповідальному веденню бізнесу, а також співпрацювати з партнерами в приватному секторі та іншими зацікавленими сторонами
Сінгапур	83.5	Singapore Sustainable Blueprint	2009	Націлений на скорочення вуглецевого сліду, а також запровадження комплексного набору схем фінансування та допомоги для досягнення цієї цілі та залучення компаній
Німеччина	82.8	National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR - of the German Federal Government	2010	Основні пріоритети плану: 1) розробка Національного плану дій для бізнесу з прав людини; транспонування норм Директиви ЄС щодо розкриття нефінансової інформації; підтримка МСП; реалізація умов Берлінського консенсусу з КСВ щодо відповідальності в управлінні ланцюгами цінностей
Швейцарія	82.6	Position paper on corporate social responsibility Swiss Federal Council	2015	Включає основні напрями реалізації КСВ: розробка концептуальних основ КСВ; підвищення обізнаності та підтримки швейцарських компаній в процесі реалізації КСВ; сприяння КСВ в країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою; заохочення прозорості діяльності з КСВ
Японія	82.5	Japan Business Federation's Charter of Corporate Behavior	1991, оновлена у 2010	Заохочує компанії розробляти та надавати споживачам соціально вигідні та безпечні товари та послуги, брати участь у чесній, прозорій і вільній конкуренції, забезпечувати безпечне і комфортне робоче середовище, вирішення екологічних питань, залучення громад. Основна мета – проактивне впровадження ЦСР для створення нового типу суспільства. (Society 5.0 for SDGs)
Нідерланди	82.4	CSR policy of The Netherlands	2013	Фокусується на внеску, який бізнес може зробити для сталого розвитку понад встановлені для нього зобов'язання. Ключові напрями реалізації – забезпечення прозорості, встановлення бенчмарків, відповідальні закупівлі та ланцюги постачань
ГонКонг	82.3	Sustainable Business HK	2015	Підтримка та забезпечення розуміння сталого розвитку, соціальної справедливості та рівності
		Caring Company Scheme	2002	Культивування корпоративного громадянства через механізми стратегічного партнерства бізнесу та неурядових громадських організацій
Сполучене Королівство	82.0	National action plan on CSR	2014	Передбачає запровадження Плану дій щодо бізнесу та прав людини, зростання довіри, та партнерства у сфері КСЕВ між стейкхолдерами та урядом
Швеція	81.7	A communication to the Riksdag 2015/16:69).	2015	Включає опис політик щодо прав людини, гідних умов праці, екологічних міркувань та антикорупційні зусилля, а також гендерну рівність, різноманітність, ділову етику та оподаткування, очікування уряду стосовно прогресу компаній зі сталого розвитку

Продовження табл. 1

Данія	80.6	Responsible Growth – the Action Plan for CSR	2012	Спрямований на забезпечення економічного зростання та відповідальності, що створює цінність як для бізнесу, так і для суспільства 1. Посилення поваги до міжнародних принципів 2. Підвищення відповідального зростання через партнерство 3. Підвищення прозорості 4. Використання державного сектору для сприяння формування ефективної структури відповідального зростання.
-------	------	--	------	--

Джерело: розроблено авторами на основі нормативних документів країн [10; 11; 12; 13; 14; 15]

Контекст реалізації відповідальної поведінки компаній та досягнення цілей, орієнтирів сталого розвитку через механізми мультистейкхолдерських, крос-секторних партнерств міститься в усіх аналізованих документах, зокрема

– у Національному плані дій з відповідальної поведінки бізнесу США, який відображає урядові зобов'язання щодо просування прав людини і боротьби з корупцією через партнерства з внутрішніми та міжнародними стейкхолдерами;

– у межах Схеми піклування компаній Гонг Конгу, яка представляє крос-секторне стратегічне партнерство понад 3000 провідних компаній;

– у принципах роботи Керівного комітету Національного форуму з КСЕВ Німеччини, який функціонує на основі залучення широкого кола стейкхолдерів для просування практики КСЕВ в цій країні;

– у цілях діяльності Федеральної ради Швейцарії щодо КСЕВ, одна з яких орієнтація на потреби стейкхолдерів у встановленні орієнтирів та очікувань щодо КСЕВ;

– у плані дій щодо КСЕВ Данії передбачено залучення широкого кола стейкхолдерів: бізнес-спільноту, споживачів, інвесторів, організації, неурядові організації та громадськість та чітко окреслено їх роль у просуванні КСЕВ. Бізнес-спільнота повинна інтегрувати КСЕВ в основний бізнес;

споживачі повинні мати кращі можливості та взяти на себе більшу відповідальність за вибір; інвестори повинні використовувати свої інвестиції як рушійну силу для відповідального зростання; організації та неурядові організації повинні діяти як сторожові особи для КСЕВ, а також просувати КСЕВ шляхом діалогу та партнерства з приватним сектором, а державний сектор повинен бути рушійною силою шляхом створення необхідної основи для КСЕВ та сприяння відповідальному зростанню;

– у Національному плані з КСЕВ Сполученого Королівства, створеному зусиллями 152 стейкхолдерів.

Більшість з аналізованих країн є країнами-членами ЄС, політика з КСЕВ якого є частиною загальної публічної політики, а досвід запровадження якої є особливо цінним для України з огляду на підписання Угоди про асоціацію з ЄС.

Політика ЄС з КСЕВ є одним з широкого числа диверсифікованих інструментів досягнення ЦСР, які спрямовано на реальний (корпоративний), фінансовий та державний сектори економіки (табл. 2). Інкорпорація ЦСР у стратегії діяльності компаній цих секторів, їх врахування у національних політиках та стратегіях з КСЕВ і сталого розвитку країн членів створюють наскрізну основу для пан'європейського і глобального прогресу у цій сфері.

Таблиця 2. Опис ключових політик ЄС з КСЕВ та сталого розвитку та їх зв'язок з ЦСР

Політика	Сутність	ЦСР
Стратегія «Європа 2020»	спрямована на розумне, стале та всеосяжне зростання з 75% зайнятості для людей віком від 20 до 64 років	1, 2, 3, 8, 10
Політика ЄС щодо згуртованості	стосується широкого кола цілей в галузі охорони навколишнього середовища в ЄС, зокрема, завдяки інвестиціям, спрямованим на виконання вимог природоохоронних законів ЄС	15
Пакет циркулярної економіки	встановлює програму дій із заходами, що охоплюють увесь бізнес-цикл від виробництва до споживання та поводження з відходами,	12
Кліматична та енергетична політики ЄС 2030	визначає три основні цілі (з рівнем 1990 р. базовий сценарій): принаймні на 40% скорочення викидів парникових газів, збільшення частки поновлюваних джерел енергії до щонайменше 27% та покращення енергоефективності, щонайменше на 27%,	13
Політика ЄС у сфері КСВ	у поєднанні з Платформою багатосторонніх зацікавлених сторін Європейської економічної комісії зосереджена на посиленні партнерських відносин між державними та приватними компаніями	17
Директива 2014/95 / ЄС	разом з Політикою у сфері КСВ закріплює питання прозорості приватного сектору, заохочення компаній, особливо великих та транснаціональних прийняти стабільні практики та інтегрувати інформацію про сталий розвиток у свій цикл звітування, розкриття інформації про ланцюги постачання, консолідацію чинників ESG та посилення відповідальних інвестицій, а також створення інструментів для вимірювання та моніторингу прогресу щодо ЦСР	12.6

Маніфест «Підприємство 2020»	закликає підприємства та уряди працювати разом та вжити заходів щодо трьох стратегічних пріоритетів протягом п'яти років до 2020 року: 1) ставити працевлаштування співробітників та залучення стейкхолдерів пріоритетом на рівні рад директорів, керівництва та виробничо-збутових ланцюгів; 2) сприяти тому, щоб наші компанії-учасники спілкувались з громадами, містами та регіонами як відповідальні партнери для розвитку та впровадження нових надійних засобів виробництва, споживання та нових джерел доходів; 3) в основу ділової активності ставити принципи прозорості та поваги до прав людини.	8, 17, 12.6
------------------------------	--	-------------

Джерело: складено авторами за [15; 16; 17]

Імплементація зазначених політик і стратегій досягається засобами, методами та інструментами відповідального ведення діяльності у різних секторах економіки, партнерства їх стейкхолдерів, запровадження планів чи національних списків пріоритетів підтримки Стратегії «Європа - 2020», країн-членів ЄС, як це було визначено у [18].

В рамках виконання Стратегії ЄС з корпоративної соціальної відповідальності 2011 – 2014 [18], яку змінила Стратегія Європа – 2020, ще у 2014 р. 27 країн членів ЄС мали затверджені політики та плани щодо КСВ, або здійснювали їх розробку [20]. Ці політики були сконцентровані навколо трьох категорій: політика, що сприяє прогресу в напрямку КСВ, політика, спрямована на забезпечення прозорості КСВ, та ініціативи, відображені в іншій державній політиці, яка має позитивний вплив на КСВ.

Центральним елементом кожного з названих документів є забезпечення виконання ЦСР, ініціатив сталого розвитку, відповідальної практики ведення бізнесу та просування державної політики регулювання КСВ на основі різного роду партнерств та механізмів залучення стейкхолдерів. Серед таких механізмів можна назвати:

– зелену книгу з КСВ, яка була прийнята у 2001 р. для забезпечення виконання завдань Лісабонської стратегії ЄС 2000 щодо підвищення конкурентоспроможності ЄС засобами КСВ. У цій книзі наголошується на необхідності формування партнерств з урахуванням інтересів бізнесу та інших стейкхолдерів, які включають державні органи на всіх рівнях, зокрема міжнародні організації, підприємства МСП, транснаціональні компанії, соціальних партнерів, неурядові організації, інших зацікавлених сторін. Зокрема участь місцевих громад і бізнесу позначена у такий спосіб: місцеві громади (надання робочих місць, додаткових місць професійної підготовки, екологічно чисті заходи, партнерські відносини з громадами, спонсорські заходи, благодійні заходи тощо), ділові партнери (зменшення складності та витрат, підвищення якості, допомога меншим фірмам ...) [21].

– стратегія «Європа - 2020», що змінила Стратегію ЄС з корпоративної соціальної відповідальності 2011 – 2014, заснована на мультистейкхолдерському підході, залученні широкого кола стейкхолдерів, зусилля яких спрямовані на досягнення семи головних ініціатив для підвищення конкурентоспроможності ЄС:

1. «Інноваційний Союз», щоб поліпшити рамкові умови та доступ до фінансування для досліджень та інновацій;

2. «Молодь у русі», щоб підвищити ефективність системи освіти та сприяти вступу молоді на ринок праці;

3. «Цифрова програма для Європи» для прискорення розгортання високошвидкісного Інтернету та отримання переваг цифрового єдиного ринку для домогосподарств та фірм;

4. «Ресурсоефективна Європа», яка допомагає відокремити економічне зростання від використання ресурсів, підтримувати перехід до низьковуглецевої економіки;

5. «Індустріальна політика епохи глобалізації», спрямована на поліпшення ділового середовища, особливо для МСП, та на підтримку розвитку міцної та стабільної промислової бази, здатної конкурувати на глобальному рівні;

6. «Порядок денний для нових навичок та робочих місць» для модернізації ринків праці та надання можливостей людям шляхом розвитку їх навичок протягом усього життєвого циклу;

7. «Європейська платформа боротьби з бідністю», яка забезпечує соціальну та територіальну єдність з тим, щоб люди, які живуть у бідності та соціальної ізоляції, змогли жити гідно та брати активну участь у суспільних процесах [22].

– маніфест «Підприємство - 2020», прийнятий організацією «КСВ Європа», яка охоплює 42 подібні організації у країнах- членах та репрезентує 10000 європейських компаній, заснований на механізмі партнерства бізнесу й уряду. Зазначений механізм полягає у провідній та активній участі в співпраці з усіма стейкхолдерами компаній різних секторів для підтримки соціальних та економічних зрушень (на рівні бізнесу); запровадження структурної співпраці між бізнесом та інститутами формальної (неформальної) освіти завдяки системі амбітних цілей та ключових індикаторів ефективності, підтримці розвитку та співпраці стейкхолдерських партнерств, розробці системи політик, що віддають перевагу середньо- та довготерміновим підходам комплексного та крос-секторного управління ринками праці, товарними та фінансовими ринками (на рівні урядів та органів державної влади різних рівнів) [19].

Емпіричне дослідження стану запровадження КСВ в межах європейського й українського досвіду

проведено на прикладі європейських і українських компаній на основі бази звітів Глобальної ініціативи (GRI), які публікуються з 1999 р. Враховуючи динамічний характер бази, зазначимо, що усі дані було зібрано станом на 1 січня 2018 р. Для дослідження було відібрано 3747 організацій з країн-членів ЄС, які опублікували 8238 звітів, та 28 українських компаній, які опублікували 47 звітів за аналізований період.

Порівняльний аналіз звітів з КСЕВ європейських та українських компаній слід структурувати за такими напрямками:

- аналіз кількості звітів у динаміці, що ілюструють темпи поширення КСЕВ;
- галузевий розріз та розміри компаній (секторний аналіз);
- превалюючий тип звітних стандартів.

За першим напрямком аналізу варто зауважити цілковиту неспівставність обсягів поширення КСЕВ в Україні та ЄС. Динаміка подання звітів з КСЕВ європейськими компаніями має суттєвий зростаючий тренд – від перших трьох звітів, опублікованих British Airways, Procter&Gamble Netherlands та Svenska Cellulosa Aktiebolaget у 1999 р., їх кількість зросла у 386 раз. У 2014-2015 роках 1145 європейських організацій опублікували 1158 звітів зі сталого розвитку та КСЕВ.

Кількість звітів наведена лише за 2016 р. у цьому контексті не може вважатися показовою, тому що зазвичай процес підготовки такої звітності триває близько року, або ж може охоплювати декілька річних звітних періодів. Вельми цікавим для спостереження має стати 2017-2018 фінансовий рік, за підсумками якого, європейськими компаніями мають бути подані перші нефінансові звіти за вимогами Директиви 2014/95/ЄС.

В Україні за 2005-2016 рр. 28 компаній опублікували лише 47 звітів, що свідчить про недостатнє поширення КСЕВ, низький рівень їх підзвітності та прозорості та необхідності прийняття рамкової політики з КСЕВ для активізації відповідального способу ведення бізнесу та забезпечення прогресу у досягненні ЦСР.

Висновки. Світовий досвід запровадження стратегій зі сталого розвитку та КСЕВ переконливо свідчить про активізацію зусиль країн світу, насамперед розвинених, у розробці та прийнятті рамкових принципів та концептуальних засад відповідальної діяльності бізнесу та забезпечення суспільного прогресу на шляху до ЦСР.

Обґрунтування доцільності прийняття таких стратегій (політик) лежить у площині забезпечення конкурентоспроможності як компаній реального, державного та фінансового секторів економіки, так і конкурентоспроможності держави на світових товарних і фінансових ринках, глобальному геоекономічному просторі.

Емпіричне дослідження ролі КСЕВ, у забезпеченні конкурентоспроможності країни проведено на прикладі десяти найбільш конкурентоспроможних країн з-поміж 140 країн світу за індексом GCI 4.0 (США, Сінгапур, Німеччина, Швейцарія, Японія, Нідерланди, Гонконг, Сполучене Королівство, Швеція, Данія). Встановлено, що зазначені країни тривалий час здійснюють підготовку та впроваджують диверсифіковані політики зі сталого розвитку та КСЕВ, що охоплюють значне число соціальних, екологічних та економічних ініціатив, спрямованих на досягнення ЦСР.

У контексті євроінтеграційного вектора національної економіки розглянуто досвід ЄС у запровадженні стратегії «Європа -2020» та її окремих інструментів (Політика ЄС щодо згуртованості, Пакет циркулярної економіки, Кліматична та енергетична політики ЄС 2030, Політика ЄС у сфері КСЕВ, Директива 2014/95 / ЄС, Маніфест «Підприємство 2020») у тісному зв'язку з ЦСР. Аналіз системи КСЕВ в Україні, проведений на основі звітів з КСЕВ найбільших компаній засвідчив необхідність створення нормативного поля для ведення відповідальної діяльності компаній в різних секторах економіки та прийняття національної політики з КСЕВ.

Література:

1. Gabrynowicz S. Advancing the UK strategy for sustainable development – the role of environmental management and regulation in economic development. *English Nature Research Reports*. 2005. URL: <https://bit.ly/2XYAZZm>. (дата звернення: 11.02.2019).
2. Wolska G., Kizielewicz J.. Corporate social responsibility in Poland – theory and practice. *Corporate social responsibility*. 2013. С.45-53.
3. National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR - of the German Federal Government. Berlin, 6th October 2010. URL: <https://bit.ly/2sa0kB4> (дата звернення: 11.02.2019).
4. A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility. 2012. URL: <https://bit.ly/2QZvAgF>. (дата звернення: 11.02.2019).
5. Migliorato M. EU CSR Strategy 2020 and the work of CSR Europe. *CSR Europe*. 2014. URL: <https://bit.ly/2TQ7pWу>. (дата звернення: 11.02.2019).
6. Hildering A. International Law, Sustainable Development and Water Management. *Eburon Publishers*, 2004. С. 1-206.
7. Lambooy T. Legal Aspects of Corporate Social Responsibility. *Utrecht Journal of international and European Law*, 2014. С.1-6.
8. Наслідки неприйняття Національної політики з корпоративної соціальної відповідальності(КСВ) для України. URL: http://csr-ua.info/csr-ukraine/wp-content/uploads/2013/11/cost_of_non_adoption_final.pdf (дата звернення: 11.02.2019).
9. The Global Competitiveness Report 2018. URL: <https://bit.ly/2yM7uHl>. (дата звернення: 11.02.2019).
10. Responsible Business Conduct: First National Action Plan for the United States of America. URL: <https://bit.ly/2jEbVBF> (дата звернення: 11.02.2019).

11. National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR - of the German Federal Government. Berlin, 6th October 2010. URL: <https://bit.ly/2u8qyoj> (дата звернення: 11.02.2019).
12. National CSR Forum. URL: <https://bit.ly/2u63kzf> (дата звернення: 11.02.2019).
13. The Swedish Government policy for corporate social responsibility. URL: <https://bit.ly/2Y06BOc> (дата звернення: 11.02.2019).
14. CSR Position Paper and Action Plan of the Federal Council. URL: <https://bit.ly/2VYKLsw> (дата звернення: 11.02.2019).
15. Corporate social responsibility pays off. URL: <https://bit.ly/2ua6DFw> (дата звернення: 11.02.2019).
16. Member State Implementation of Directive 2014/95/EU. A comprehensive overview of how Member States are implementing the EU Directive on Non-financial and Diversity Information. URL: <https://bit.ly/2iGUDpx> (дата звернення: 11.02.2019).
17. A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. 2011. URL: <https://bit.ly/2QZvAgF> (дата звернення: 11.02.2019).
18. Enterprise 2020 Manifesto. URL: <https://bit.ly/2W1q67e> (дата звернення: 11.02.2019).
19. Williamson N., Stampe-Knippel A, Weber T. Corporate Social Responsibility. *National Public Policies in the European Union. Compendium 2014*. 2014. URL: <https://bit.ly/2IPNhPI> (дата звернення: 11.02.2019).
20. Green Paper on corporate social responsibility. URL: <https://bit.ly/2XU5tf3> (дата звернення: 11.02.2019).
21. Europe 2020 strategy. URL: <https://bit.ly/2gEXPR2> (дата звернення: 11.02.2019).

References:

1. Gabrynowicz, S. (2005). Advancing the UK strategy for sustainable development – the role of environmental management and regulation in economic development. *English Nature Research Reports*.
2. Wolska, G. (2013). Corporate social responsibility in Poland – theory and practice. *Corporate social responsibility*, 45-53.
3. National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR - of the German Federal Government (2010).
4. A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility. (2012).
5. Migliorato, M. (2014). EU CSR Strategy 2020 and the work of CSR Europe. *CSR Europe*.
6. Hildering, A. (2004). International Law, Sustainable Development and Water Management. *Eburon Publishers*, 1-206.
7. Lambooy, T. (2014). Legal Aspects of Corporate Social Responsibility. *Utrecht Journal of international and European Law*, 1-6.
8. The Consequences of Rejection of the National Corporate Social Responsibility Policy (CSR) for Ukraine. Retrieved from: <https://bit.ly/2W0F6IF>
9. The Global Competitiveness Report 2018. Retrieved from: <https://bit.ly/2yM7uhl>
10. Responsible Business Conduct: First National Action Plan for the United States of America. Retrieved from: <https://bit.ly/2jEbVBF>.
11. National Strategy for Corporate Social Responsibility - Action Plan for CSR - of the German Federal Government. Berlin, 6th October 2010. Retrieved from: <https://bit.ly/2u8qyoj>
12. National CSR Forum. Retrieved from: <https://bit.ly/2u9nF6I>
13. The Swedish Government policy for corporate social responsibility. Retrieved from: <https://bit.ly/2Y06BOc>
14. CSR Position Paper and Action Plan of the Federal Council. Retrieved from: <https://bit.ly/2VYKLsw>
15. Corporate social responsibility pays off. Retrieved from: <https://bit.ly/2Fee1WD>
16. Member State Implementation of Directive 2014/95/EU. A comprehensive overview of how Member States are implementing the EU Directive on Non-financial and Diversity Information. Retrieved from: <https://bit.ly/2iGUDpx>
17. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A renewed EU strategy 2011-14 for Corporate Social Responsibility. Brussels, 25.10.2011. Retrieved from: <https://bit.ly/2QZvAgF>
18. ENTERPRISE 2020 Manifesto. Retrieved from: <https://www.csreurope.org/enterprise-2020-manifesto>.
19. Williamson, N., Stampe-Knippel, A., Weber, T.. Corporate Social Responsibility. *National Public Policies in the European Union Compendium*. 2014. Retrieved from: <https://bit.ly/2IPNhPI>.
20. Green Paper on corporate social responsibility. Retrieved from: <https://bit.ly/2XU5tf3>.
21. Europe 2020 strategy. Retrieved from: <https://bit.ly/2gEXPR2>

